

Lai aizsargātu un sakoptu Latviju, paplašināt zemessardzi

Lai gan Latvija pēcokupācijas periodā guvusi samērā lielus panākumus savā attīstībā, tomēr, salīdzinot ar citām Eiropas valstīm, vairāki attīstības rādītāji mums pagaidām ir Eiropas valstu sliktākājo galā. Piemēram, Latvijai ir viens no lielākajiem iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzības rādītājiem (Džīni indekss), liels no valsts emigrējošo skaits, liels alkohola patēriņš uz iedzīvotāju un zemā dzimstība. Tāpat ir viens no sliktākajiem iedzīvotāju izglītības un savstarpējās tolerances rādītājiem, par to liecina: 1)lielais Eiropā uz ceļiem bojā gājušo skaits, 2)lielais darba negadījumu skaits, 3)augstais korupcijas līmenis uc. Blakus tam izveidojusies tāda starptautisko apdraudējumu situācija, kas prasa mobilizēt lielus resursus valsts aizsardzības stiprināšanai. Nepietiek tikai ar šim mērķim paredzētā finansējuma apmēru (par ko ļoti rūpējamies), bet nepieciešams arī liels skaits rīcībai sagatavotu iedzīvotāju (kas noklusēts) . To, ka Latvijas iedzīvotāji ir ne mazāk talantīgi un varoši gūt panākumus, salīdzinot ar citu valstu iedzīvotājiem, uzrāda viņu augstie starptautiskie sasniegumi sporta un mākslas jomās, arī uzņēmējdarbībā un zinātnē. Atcerēsimies, ka pirmsokupācijas perioda beigu posmā Latvija bija viena no attīstītākajām un sakoptākajām valstīm Eiropā. Bet kādēļ vajadzīga valsts sakopšana un kā to realizēt? Labi zināms, ka nesakoptā vidē uzrodas nezāles. Uzreiz prātā nāk kontrabanda, nelegālie alkohola, narkotiku un cigarešu piedāvājumi, ar ko mūsu policija līdz šim nav spējusi tikt galā.

Kāds ir iemesls šādai situācijai? Pēc atmodas, veidojot valsts pamatus, aizsargu organizācija, kļūdaini, tika aizstāta ar zemessargu paramilitāru organizāciju, uzskatot, ka aizsargi sevi sakompromitējuši, sadarbojoties ar vācu okupantiem. Tas ir mīts, jo, līdz ar okupācijas režīmu iestāšanos, aizsargu organizācija tika likvidēta, un katrai personai bija pašai jāatbild par savu darbību. Bet kļūdas ir jāapzina un ātri jālabo – tāds ir arī pašlaik populārākās tehniskās sistēmas – datortīklu – sekmīgas darbības pamatprincips. Zemessargu sastāvā pašlaik ir tikai ap 8000 biedru vecumā līdz 55 gadiem (Igaunijā līdzīgajā organizācijā, kas gan nav mainījusi savu nosaukumu, ir ap 15000 biedru; no tās pieredzes tagad mācās ukraiņi, veidojot savu organizāciju). Zemessargi un jaunsargi Latvijā sekmīgi pilda savus uzdevumus, kas orientēti uz iedzīvotāju militāri patriotisku audzināšanu, bet gandrīz nepilda tos citus sabiedrībai svarīgos uzdevumus, ko veica aizsargi pirmskara Latvijā. Pašlaik gan arī it kā pastāv Latvijas aizsargu organizācija, bet mēs nevaram gaidīt, ka kāda nevalstiskā organizācija, bez valsts atbalsta, spētu pildīt valstiski svarīgus uzdevumus. Ir izveidojusies situācija, ka nepieciešama plānveidīga Latvijas sakopšana visplašākajā nozīmē (ne tikai epizodiski pavasara talkās), bet arī vides, labklājības, pieaugušo izglītības un cilvēcisko attiecību jomā. Ņemsim vērā, ka cilvēka apziņu spēj sakārtot izglītība un reliģija, kas dod iespēju apzināt nesakoptību, bet to novērst novadu un valsts līmenī var tikai ar ieinteresēto pilsoņu produktīvu kopdarbu. Jāņem vērā, ka panākt katra indivīda drošību var tikai iegūstot tam tādu izglītību, lai varētu apzināties iespējamo apdraudējumu riskus. Pašlaik dominē uzskats, ka valsts sakopšana ir darāma tikai “no augšas”, t.i., rīkojoties Saeimai ar likumdošanu, valdībai un tai pakļautajiem ierēdņiem ievērojot likumus. Praksē izrādījies, ka šāda pieeja strādā neapmierinoši, jo ierēdņi bieži vien strādā formāli un bezatbildīgi (piemēram, līdz šim vēl nav likvidēta nelegālā alkohola un cigarešu tirdzniecība). Neapmierinātībai ir iemesls, jo ierēdņu galvenais uzdevums ir pildīt tikai tiem uzdotās instrukcijas, nenesot atbildību par sekām (te ir zināma līdzība ar ieprogrammētu robotu darbību). Jebkādas instrukcijas pēc būtības nevar būt paredzamas visiem gadījumiem. Tādēļ valsts sakopšana ir darāma arī “no apakšas”, t.i., uz tādu organizētu novadu sadarbojošos struktūru

sabiedrības pilsonisko iniciatīvu pamata, kas apvienotu un integrētu pilsoņus tiem rīkojoties nevis tikai apspriežoties. Līdz ar to tagad, īpaši lauku rajonos, ir izveidojusies iedzīvotāju sabiedrisko aktivitāšu nepietiekamība, bezdarbs, nabadzība un neaizsargātība, ko nespēj novērst tikai esošā ierēdniecība. To var uzskatīt arī par galveno iemeslu lielas iedzīvotāju daļas aizbraukšanai no valsts. Trūkst arī sagatavotības iespējai armijas mobilizācijai, ja iestātos x-stunda, par ko liecina fakts, ka uz armijas rezervistu apmācības iesaukumu no 300 iesauktajiem ieradās tikai 60.

Latvijā pirmsokupācijas laikā sekmīgi darbojās skaitliski liela paramilitāra aizsargu organizācija (ap 70 000 biedru), kurai, blakus iedzīvotāju militārai izglītošanai, bija lieli nopelni kultūras, sporta un vispārējās izglītības un kārtības uzlabošanai, īpaši lauku rajonos. Svarīga nozīme aizsargiem bija iedzīvotāju integrācijas veicināšanai, jo organizācijas ietvaros kopēju mērķu sasniegšanai un ar savstarpēju cieņu sadarbojās uzņēmēji, darba ņēmēji un inteligences pārstāvji, kā arī dažādu tautību personas. Tika rīkotas rosīgas aktivitātes novadu ietvaros un gadskārtējās sapulces Latvijas mērogā, cildinot dalībnieku sasniegumus un radot gandarījumu par paveikto, kas īpaši svarīgi brīvprātīgā darba veicināšanai. Pēdējos pirmsokupācijas gados gan aizsargiem bija dažas negatīvas tendences - pakļaušanās autoritārisma apjūsmošanai un dižošanās ar spožām uniformām, taču visas pirmsokupācijas laikā stipras valsts attīstībā tiem bija nenovērtējama nozīme, ko tagad ignorē.

Lai nodrošinātu valsts mērķtiecīgu attīstību, uzlabotu aizsardzības spējas un mazinātu konfliktus starp partijām, uzskatām, ka nepieciešams radīt skaidru vīziju un mērķi, kas balstas uz 2 prioritātēm: 1) valsts aizsardzības nodrošināšanu un 2) valsts sakopšanu visplašākajā nozīmē. Abas prioritātes nepieciešamas tādēļ, ka nav jēgas sakopt, ja nevaram aizsargāt, un nav jēgas aizsargāt, ja jādzīvo nesakoptībā. Kā līdzeklis šī mērķa saniešanai būtu zemessardzes funkciju papildinājums ar tām, ko kādreiz pildīja aizsargi, iesaistot šajā procesā plašas masas, tai skaitā arī nemilitāras personas. Jāpanāk, lai mums būtu no politiskām partijām neatkarīga, bet tās vienojoša nacionālpatriotiska organizācija, kas aptvertu plašas masas un atrastos Aizsardzības, Izglītības un Kultūras ministrijas, kā arī plašaziņas līdzekļu pārraudzībā. Tās darbības mērķis būtu valsts sakopšana, iedzīvotāju labklājības uzlabošana un valsts aizsardzības spēju stiprināšana un tai, orientējoties uz komandas sadarbības principiem (galvenais - rezultāti, nevis personas), jāveicina pieaugušo izglītības papildināšana, iespējams, iesaistot tajā štatu samazināšanas dēļ darbu zaudējušos pedagogus, kā arī līdzdalība kultūras un sporta pasākumos. Saeimā būtu jāpieņem likums par organizācijas izveidi un jāuzdod iniciatīvu grupai tādu tās statūtu izstrāde, kas stiprinātu valsti un pilsoņu solidaritāti un būtu izdevīga visiem. Par motto šīs organizācijas darbībai jābūt solidaritātes principam, uz valstiskuma un neformālas sadarbības bāzes cenšoties mazināt iedzīvotāju ienākumu un zināšanu atšķirības, ņemot vērā bijušās aizsargu organizācijas darbības pozitīvās iezīmes un mūsdienu aktualitātes. Sadarbībā ar zemessargiem un pašvaldībām, šī organizācija pildītu tos uzdevumus, ko kādreiz veica aizsargi kā armijas rezerve, bet to darot ņemtu vērā mūsdienu saziņas līdzekļu iespējas. Šai organizācijai būtu jābūt brīvprātīgai, bet valsts atbalstītai, un jāaptver visus novadus, iesaistot abu dzimumu personas bez vecuma un partiju piederības ierobežojumiem, īpaši atvaļinātās militārpersonas un politiski represētās personas. Blakus iedzīvotāju izglītības un kultūras aktivitātēm jāparedz arī organizācijas kontrolētas pašpalīdzības kašu izmantošanas iespējas, kas būtu izdevīgi mazāk nodrošinātām personām. Apzinoties, ka šādas organizācijas izveide prasītu laiku, līdzekļus un sabiedrisko attiecību vērtību pārvērtēšanu, jāpanāk, lai tās izveides sākums būtu lieliska dāvana Latvijas simtgadei.

2015. gada 19. decembris